

Védenje o SZJ kot eni izmed možnosti sporazumevanja v slovenščini

(Povzetek)

Danes je že potrjeno, da se znakovni jezik lahko obravnava kot povsem samozadosten jezikovni naravni sistem. Da pa bi dosegli njegov naravni in enakopravni razvoj, ga je znotraj vsake družbe potrebno najprej prepoznati in priznati, v nadaljevanju pa seveda ustrezno in dovolj izčrpno opisati, in hkrati vsestransko družbeno razvijati.

– Za ustrezno oz. enakopravno izobraževanje nesliščih za začetek potrebujemo ustrezne osnovne pripomočke, kot so čimbolj celovit slovar in slovnica slovenskega znakovnega jezika, in pa usposobljeni neslišči in slišči kader, tj. zlasti tolmače slovenskega znakovnega jezika, ki jim bi bilo omogočeno tudi kontinuirano seznanjanje s sprotimi novostmi, tako na področju jezika in tolmačenja kot na področju družbenih sprememb in novosti. Tako kot se zavzemamo za kontinuirano vsestransko razvitost slovenskega jezika, se mora to posledično prenesti tudi na zahtevo po vsestranskem razvoju slovenskega znakovnega jezika, kar pa se lahko sprotno in aktualizirano kaže pri uporabi strokovnega izrazja oz. kretenj za pojme na posameznih strokovnih področjih. Z vidika nesliščih je poleg omenjenih priročnikov in tolmačev, ki standardizirajo kretnje, potrebno tudi vzporedno sledenje zapisanemu ubesedenemu jeziku. In tudi za možnost dojetanja in razumevanja ubesedene slovenščine morajo biti neslišči ustrezno podučeni in pripravljeni.

– Za celotno našo družbo pa mora biti soobstajanje tako ubesedenega kot znakovnega jezika nekaj povsem naravnega in zato je treba o obstoju dveh vzporednih jezikovnih sistemov ljudi tudi osveščati; uzaveščeno predstavo o obeh jezikih pa si morajo ustvariti najprej jezikoslovci in vsi, ki se z jeziki poklicno ukvarjajo.

Glede na različne nosilce obeh jezikovnih sistemov v Sloveniji lahko govorimo tudi o večplastnem védenju in sprejemanju obeh jezikovnih sistemov. V splošno védenje bi spadalo dejstvo, da je vzporednica ubesedeni govoric govorica kretenj. Sicer pa bi bilo priporočljivo in koristno, da bi raziskovalci jezika oz. jezikov imeli vsaj osnovni vpogled v slovenski znakovni jezik. Ta nam namreč primerjalno z ubesedeno slovenščino ponuja pomenljive razlage in rešitve, npr. kateri pojmi in pomeni imajo samostojno kretnjo, kateri osnovno kretnjo, kateri nimajo svoje kretnje in zakaj, kako se v kretnji ločuje npr. glagol od samostalnika, zakaj je pri kretalni govoric odločilna aktualnostna členitev sporočila, ki je bistveni del t. i. diskurzne prostorske skladnje, ki je s kretnjami izražen sporočilni dogodek ipd.

– Kljub temu, da obstaja uzakonjena uporaba slovenskega znakovnega jezika že dobrih petnajst let, pa je stvarnost takšna, da je slovenski znakovni jezik zlasti zelo atraktivno vključevati v različne projektne prijave, medtem ko je konkretno delo z njim, tj. analiza oz. njegov opis, še vedno prepuščena skupinici zanesenjaških tolmačev, tudi status slednjih v sedanjem in načrtovanem učnem sistemu še ni rešen.